

koiset. Los Tejanos ilmestyi vuonna 1982. Viimeisten 16 vuoden aikana Jackson on julkaissut sarjakuvia harvakseltaan eivätkä ne ole olleet "Teksas-trilogian" veroisia. Sen sijaan Jackson on tällä välillä ansioitunut Teksasin espanjalaisvallan aikaisen historian tutkijana. Hänen kartografiset kirjansa ovat keränneet lukuisia palkintoja. Myös trilogia on tarkkaan tutkittua historiankirjoitusta, vaikkakin sarjakuvaksi dramatisoitua. Niissä näkyy vahvasti Jacksonin tinkimätön ote historioitsijana. Hän ei suostu kaunistelemaan minkään kansanosan osuutta verisissä tapahtumissa. Rasismi, ahneus ja raakuus motivoivat teksasilaisia Jacksonin sarjakuvissa.

Will Eisnerin mukaan nimetyt vuotuiset Eisner-palkinnot on taas jaettu San Diegon sarjakuvafestareilla. Tänä vuonna perinteiset supersankarikustantamat pärjäisivät tavallista paremmin vaihtoehtotalojen kustannuksella. Suurimman potin keräsi DC-kustantamo, 11 omaa tai jaettua palkintoa. Parhaan rajattukestoisen sarjan palkinto meni Jeph Loebin ja Tim Salen Batman-tarinalle The Long Halloween. Myös parhaan uuden graafisen romaanin pysti meni DC:lle Paul Dinin, Joe Stantonin ja Terry Beaultyn laatimasta Batmanin ja Teräsmiehen yhteisseikkailusta. Parhaan ennenjulkaisusta materiaalista kootun graafisen romaanin palkinto meni taas vaihteeksi Frank Millerin Sin City-tarinalle Keltainen äpärä. Parhaana käänösalbumina palkittiin Masashi Tanakan manga Gon Swimmin'. Jeff Smith valittiin parhaaksi huumorisarjakuvan tekijäksi Luupäistään. Chris Ware sai parhaan värittäjän tittelin Acemestaan. Sarjakuvia käsittelevän aikakausjulkaisun palkinnon sai yllättäen The Comics Journal ja parhaan sarjakuvaa käsittelevän kirjan pystin Comics Journalia kustantava Fantagraphics Pete Poplaskin toimittamasta The R. Crumb Coffee Table Art Bookista. Ja niin edelleen.

Myös Timo Kokkilan Peräsmichellä on tätä nykyä oma verkkosivu. Juuri ilmestyneen Minä Peräsmies -rompun syntyhistoriaa, tekijätiimin haastatteluja ynnä muuta löytää sivulta <http://www.mediakeisari.sci.fi/peris/press.htm> ☉

Arvostelut

Tapani Rytöhönka:
Minerva, Minerva! Agaton Munan
päiväkirjat
SUURI KURPITSA 1998 (KURPITSA-ALBUMI 12)

Tapani Rytöhönka on kulkenut omaa kummallista polkuaan jo yli vuosikymmenen ajan. Miehen tuoreimpaan albumiin on koottu todellisen antisankarin Agaton Munan päiväkirjoja. Niissä Rytöhönka omalla häkellyttävällä tyyllillään kertoo miehen elämästä, tämän tyttärestä, epätoivoisesta pillunmetsästyksestä, ryypiskelystä ja paljon muusta.

Rytöhönkan sarjan varsinainen pointti, sen huumori ja herkullisuus, syntyy korkeakulttuurisen kaunokielen ja räkäisimmän undergroundin iskeytyessä vastakkain. Päiväkirjat yhdistävät häkellyttävällä tavalla ylevää ja banaalia, kaunokirjallista sivistystä ja alhaisimmissa ihmistunteissa rypemistä. S. Clay Wilsonin visuaiset visiot kohtaavat Rilken ja Goethen runouden kaksion uumenissa ja kapakan pimennossa. Agaton keskustele Vergiliuksen kanssa kävellessään Helvetin kapeita kujia, heräten tyttärensä huutoon, että hänen pitäisi jo olla sossussa. Goethen runot saavat aivan uuden sisällön, kun kuvituksena on alastomia naisia - ja viimeisessä ruudussa Agaton tulossa vessasta... Alkoholismista, oksennuksesta ja

naisettomuudesta huolimatta Agaton kokee kuitenkin elonsa välillä autuaaksi, syvimmänkin rappion keskellä.

Agaton Munan päiväkirjat on jopa liiankin laaja ja kunnianhimoinen voittoaakseen paikkansa Rytöhönkan Suurten Suomalaisten Saagojen terävimmässä kärjessä. Oodin Kotkankalliolle tai Yellow Snake Moanin vahvuus on juuri niiden tiiviydessä.

Entä Rytöhönkan piirrosjälki? Se vain kehittyi ja tarkentuu vuosi vuodelta: käsintehty rasterit ja pikkutarkat viivat ovat Rytöhönkaa itseään ja sopivat albumiin loistavasti. Pidin jo Rumban kuvituksista aikoinaan, mutta nämä ovat vielä parempia!

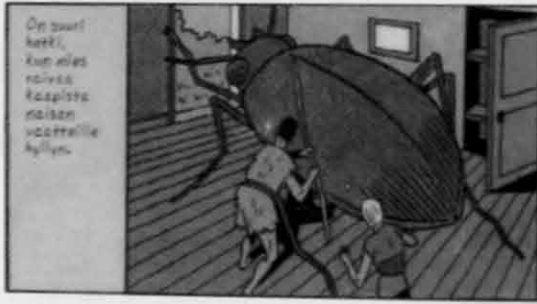
Ville Hänninen

Teppo Sillantaus - Mikael Gylling -
Stephane Rosse:
Naisen kanssa
NEMO 1998

Kun Nyt-liite muutama vuosi sitten aloitti Naisen kanssa -sarjakuvan, pidin siitä kovasti. Minusta se oli hauska - ja pahuksen totta. Sitten kyllästyin, sarja tuntui toistavan itseään. Olinko vain kyllästynyt vai olivatko ideat lopussa? Ehkä molempia, mutta se ei tee tätä albumia todellakaan huonoksi.

Naisen kanssa -albumi käsittelee seikkaperäisesti ja osuvasti parisuhteen eri osa-alueita. Osansa saavat niin seksi, kommunikaatio, sukupuolten väliset erot kuin suhteen kehittyminenkin. Sukupuoliroolit, naisen ja miehen logiikka ja arkiset vallankäyttölanteet ovat selvästi Sillantaukselle, Gyllingille ja Rosselle tuttuja. Albumin ilmestyttyä he kilvan kiistivät sarjan kertovan omasta

ihmissuhteestaan, mutta tilanteet ja suhteen vaiheet ovat yksinkertaisesti liian todennukaisia ollakseen keksittyjä. Vaan ehkä tällainen väite onkin parasta kiistää kaikin mahdollisin tavoin - jo Naisen kanssa -sarjankin antamien opetusten perusteella.

Teksti ja kuvitus luovat keskenään makeita kontrasteja. Välillä Rossen ligne claire -koulukunnalle ja etenkin Edgar Jacobsin Blake ja Mortimerille tuopin jos kaksikin velkaa olevat visiot äityvät mahtaviin mittoihin, ja kuvitus on jotain aivan muuta kuin odottaisi. Rosse ututtaa ihmissuhdekertomuksiin valtavia lohikäärmeitä, view-mastereita, kummia kojeita ja tyylikästä väritystä.

Kirja on upean näköinen: värialbumi, kovat kannet ja opasmainen jako eri väreihin.

**David Chauvel - Fred Simon:
Kiskot
Suomennos Ville Keynäs,
tekstaus Anu Tontti
LIKE 1998**

Kiskot ovat aina vieneet, mutta lienevätkö vieneet aikaisemmin yhtä kauas? Maailma on tyyli, kuten Kolmas nainen aikoinaan lauloi, mutta uskoi sen välillä vähemmälläkin.

Kiskot kertoo tulevaisuuden/menneisyyden Yhdysvalloista, jossa maailma on jakautunut ja kiskoilla liikuvat junat ovat jonkinlainen voimakas keskus. Se, miksi näin on, jää minulle epäselväksi - en saanut oikein kiinni ajasta ja paikasta. Vaikka

eri teemojen mukaan tuovat hintaa. Myynti on kuitenkin odotetusti - onhan Naisen kanssa Sanoma Oy:n lehdesä ilmestyvä sarja - lähtenyt hyvin liikkeelle, ja toinen painos tulee jo tämän syksyn aikana. Hittovie, tässä jälleen yksi sarja, joka vain odottaa kansainvälistä leviytystä.

Ville Hänninen

**Grönroos - Vartio:
Pieniä julmia tarinoita
OTAVA 1998**

Homo homini lupus, ihminen on ihmiselle susi. Hobbesin (Thomas, ei tiikeri) kulunut fraasi kohtelee kylläkin susia pahasti kaltoin, mutta se sopii tämän albumin teemaan täydellisesti.

Pieniä julmia tarinoita on yhden idean sarja. Se kertoo nimensä mukaisia tarinoita

maailma olikin kaikkine käänteineen liiankin utopistinen, tarina oli kelpo luettavaa.

Kiskojen USA:ssa valkoiset (=hyvät) kiusaavat mustia (=pahat); paitsi eivät niitä, jotka osaavat käyttäytyä. Stereotyyppinen idea, siis. Eräät afro-amerikkalaiset ovat kuitenkin saaneet junia, joilla he ajavat pitkin keskilänttä ja ovat uhka kunnan perusarvoille (omenapiirakkaa ja poliittista ääliömyyttä). Tällä kertaa ilkiövirkamies tekee itsensä tykö eräälle pomolle ja saa näin itselleen hyvän aseman lähettettyään jo aiemmin erään afro-amerikkalaisen solut-

arkisesta elämästä, ihmissuhteista ja äiti-lapsi -suhteesta. Aiheesta otetaan todellakin kaikki irti: sukupolvien erot, äitien ymmärtämättömyys ja aikuisten maailman pinnallisuus ja raaka lapsiin saakka ulottuva kilpailu saavat osakseen kirurgisen tarkan käsittelyn. Äiti hankkiutuu vaihikkaan eroon lapsen lahjaksi saamasta kilpikonnasta, tämän tietämättä. Perheen poika maalaa keittiön seinän, koska isä ei ehtisi - isä maalaa heti kotiin tullessaan seinän uusiksi, koska "se oli jäänyt niin epätasaiseksi."

Onneksi sarja ei jää tekijöidensä katharsikseksi. Parhaimmillaan se kiteyttää perhe-elämää ja lapsuutta taitavasti. Ja huonoimmillaankin lyö yhden iskun lisää muiden samanlaisten viereen: sarjakuvastripeissä kertaus on todella opintojen äiti. Pieniä julmia tarinoita on kuitenkin hivenen väliinputoja. Yksinään Hesarista luettuna sarja ei maistu niin hyvältä kuin albumissa, mutta albumimitassa se toisaalta toistaa jo liiaksikin itseään.

Ville Hänninen

tautumaan junakaappareiden joukkioihin. Mustilla on kuitenkin toivoa tarinassa: "äärivalikoiset" hyökkäävät omilla junillaan heidän juniensa kimppuun, mutta saavat itsekin helposti kuonoonsa - ei siis niin, että afro-amerikkalaiset olisivat aina altavastajina. Mukana on myös rakkautta, naisia ja lapsia, joten tarina ei jää pelkäksi sotakronikaksi.

Fred Simonin kuvittamaa ja David Chauvelin kertomaa tarinaa on ilo seurata. Kuvitus etenee tyylikkäästi ja tarina sujuu. En tunne tekijöiden etnisiä taustoja, mutta vaihteeksi oli mukava lukea tarina, jossa ei-valkoiset

ovat pääroolissa. Viimeisellä sivulla lukee "loppu", mutta en haluaisi uskoa siihen. Albumi antoi kuvan loistavista kyvyistä - odotan innokkaasti samoilta tekijöiltä jatkoa!

Jari Hanski

Kanerva ja muita sarjakuvia Kemin 17. valtakunnallisesta sarjakuvakilpailusta toim. Heikki Porkola KEMIN SARJAKUVAKESKUS 1998

Tämänvuotisen Kemin sarjakuvakilpailun voittajan Petteri Tikkasen silmiä hivelevän upea kansi tuo mieleen Neuvostoliiton ja DDR:n nuortenlehdet - niiden värit ja kuvakieli olivat ihan samanlaisia. Tikkanen käyttää samoja tsekkivärejä kaikkialla, hienoin tuloksia.

Tikkanen voitti Kemin yleiskilpailun nyt toisen kerran peräkkäin. Hänen piirrosjälkensä on hioutunutta, tarkkaa mutta samalla ilmaavaa ja mielikuvituksesta. Ruutujen koon ja määrän sekä strippien rakenteen vaihtelu tuo kaivattua lisää lämminhenkisiin, äärimmäisen tunnelmallisiin Kanervastrippeihin. Tuomaristo toteaa niiden lapsuuskuvauksen olevan "suorastaan feminiinisen herkkää". Sattuvasti sanottu!

Tomi Tuomisen Kung Fu Poliisi on aivan toisentyypinen strippisarja. Se perustuu tietoisesti huonoon huumoriin, hölmönhauskoihin juttuihin. Tuomisen tyyli muistuttaa minua yhtäältä varhaisesta Sami Toivosesta, toisaalta 70-luvun tietyistä Jymy- ja Huuli-artisteista. Sitä paitsi, mikään sarja, jonka päähenkilöllä on afro-kampaukset, ei voi olla läpeensä paha.

Reetta Korpela osallistui kilpailussa niin strippi- kuin tarinakilpailuun - tuloksena kolmas sija strippikisassa ja toinen tila tarinakilpailuissa.

Korpela on tyyliltään minimalistisempi, pelkistävämpi. Strippisarja Nature morten makaaberin aihe eli kuoleman tunnetusti herättää (sen toisen klassisen aiheen, rakkauden ohella) lukijan kiinnostuksen välittömästi. Itse vitisit tahtovat kuitenkin jäädä pikkunäppäryyden asteelle, turhan kilteiksi.

Tarinakilpailussa Korpela todella näyttää mihin pystyy, varsinkin kun värit ovat käytössä. Kameleontin evoluutio on yhden sivun tarina, jonka idea perustuu taitavaan värien käyttöön. Se on varsin vertauskuvallinen, kerronnallisesti hallittu tarina evoluution kierrosta.

Ville Pynnösen tarinakilpailun voittanut työ, Meidän luokan Milla Magia, tekee ekspressionistisella, angstia tiheällä otteellaan vaikutuksen. Pynnönen on selvästi löytämässä omaa tyyliään ja kun tarina kerrostaloalueen kaikkittietävästä ja -näkevästä julmurityöstä on mainio, voitto lienee ansaittu.

Aivan yhtä hyvin - makuasioissa kun liikutaan - palkinto oltaisiin voitu antaa Pauli Kallion ja Kati Kovácsin ammattimaiselle, hyvin hausalle Miksei koirani hauku, kun sinä tulet käymään?-tarinalle. Piirros on tuttua Kovácsia, todellista herkkua. Myöskään Kallion käsikirjoituskin ei lipeä normaalitasosta. Ei tarinassa tosin mitään aivan uutta ja erityistäkään ole. Tarvitseeko ollakaan, on jo sitten ihan toinen kysymys.

Janne Harjun Pako pelaa mustalla ja valkoisella taita-

vasti. Ilmaisuu on kauniin virtaviivaista, tarinaan jäin kuitenkin kaipaamaan vielä jotain lisää.

Kimmo Taskisen Turhautunut kookaburra - sarjakuvavasaritus Veikko Huovisen novellista - on lajissaan maassamme harvinainen tekele. Siitä tarinalle lisäpisteitä. Taskisen graafinen tyyli on omintakeista, viimeisen päälle tarkkaa. Kun tarinankuljetuskin onnistuu kokonaisuutena mallikkaasti, ei valittamista pitäisi olla. Jotenkin tyhjä olo tarinan jälkeen kuitenkin jäi. Ehkä siitä joko pitää tai sitten ei.

Albumin lopuksi muistan vielä kiittää mielessäni Kemin Sarjakuvakeskusta siitä, että kilpailuun voi osallistua väritarinalla. Marko Leinosen ihan mukava, joskin varsin pateettinen tarina saa potkua kertakaikkisen upeasta, vaihtelevasta värytyksestä. Monipuolinen värytys tukee juuri oikein kunkin hetkistä tunnelmaa ja saa toivomaa, että tarinakin olisi ollut parempi.

Kaiken kaikkiaan taitaa olla niin, että kerrankin tuomaristo ei sortunut ylisanoihin tavan vuoksi: taso oli tasan korkea. Kernaasti lukisin niitäkin sarjoja, jotka jäivät palkittujen ulkopuolelle - näin kovassa seurassa sieltäkin saattaisi löytyä elämää...

Ville Hänninen

Kemin pohjoismaainen sarjakuvakilpailu

Kemin 18. sarjakuvakilpailun sääntöjä on muutettu siten, että siihen voivat nyt osallistua kaikki Pohjoismaissa asuvat sarjakuvantekijät omalla äidinkielellään • Kilpailussa on kaksi sarjaa: sarjakuvanovellit (enintään 12 sivua) sekä stripit (vähintään 15 kpl) • Aihe on vapaa • Sarjakuvat voivat olla joko mustavalkoisia tai värillisiä • Kilpailuteosten määrää ei ole rajoitettu • Sarjakuvien tulee olla ennenjulkaisemattomia • Älä lähetä originaaleja, sillä niitä ei palauteta, vaan kelvolliset kopiot (värillisistä värilliset)

• Nimimerkillä varustetut työt 1.3.99 mennessä osoitteella: Sarjakuvakeskus, Keskuspuistikatu 1, 94100 Kemi, Finland

• Mukaan on liitettävä suljettu kirjekuori, jossa on kilpailijan nimi, osoite ja puhelinnumero; kuoren päälle nimimerkki ja sarjakuvien nimet • Palkinnot: 1. p. 10 000 mk, 2. p. 6 000 mk, 3. p. 4 000 mk; lisäksi muihin palkintoihin on varattu 10 000 mk

• Kilpailun tulokset julkistetaan Kemin 18. sarjakuvapäivillä 14.-16.5.1999 • Parhaista töistä julkaistaan suomenkielinen albumi, mahdollisesti myös pohjoismaainen laitos • Lisätietoja Puh.&fax (016) 221 000, gsm 0400 699 895

Carl Barks:
Aku Ankan juhlasarjat 8
HELSINKI MEDIA 1998

Aku Ankan juhlasarjat on edennyt kunnoitettavaan kahdeksanteen osaan. Tälläkin kertaa tarjolla on Barksia koko rahan edestä; yksi suomeksi ennen julkaisematon, useita aiemmin vain lyhennettyinä julkaistuja tai

muuten vain mielenkiintoisia ja harvemmin nähtyjä tarinoita.

Täky, jolla pidemmällekin päässeet Barks-perfektionistit saadaan ostamaan albumi, on tällä kertaa Aku Ankan atomipommi -tarina. Sitä ei ole aikaisemmin julkaistu suomeksi ja sen saataavuus alkukielisenäkin on ollut vähän niin ja näin. Aku Ankan atomipommi pistää silmään välittömästi liuska-Textiä muistuttavan ulkonäkönsä tähden. Tarina julkaistiin alunperin muropaketin kylkiäisenä, siitä hassu muoto, joka poikkeaa perusbarksilaisesta ruudutuksesta veikeällä tavalla.

Muita vetonauloja ovat esimerkiksi Punaisen hatun arvoitus (ainoa Barksin piirtämä Mikki Hiiri -sarjakuva), Muumion sormus (julkaistu

aiemmin Me Tupu Hupu Lupu -kirjassa) ja Ratsupoliisikokelas, joka nyt nähdään viimeinkin alkuperäismitassaan (Aku Ankassa 4/74 julkaistua tarinaa lyhennettiin härkisti peräti neljä sivua).

Kirjan esipuheessa Pekka Tuliara kertoo omaan seikkaperäiseen, perehtyneeseen tapaansa Carl Barksin ja Mikki Hiiren yhteyksistä. Kuten Tuliara kärjistää, ilman Mikki Hiirtä Barksin ura Disney-sarjakuvien kunnikaana olisi lopahtanut alkunsa. Barks oli nimittäin suuri Floyd Gottfredssonin Mikki hiiri -striippien fani, ja etsiessään töitä Disneyn animaatiostudioilta hän liittikin hakemukseensa näytteiksi kaksi piirtämänsä Mikki Hiiren kuvaa. Disney tykättyi niihin ja pestasi Barksin hommiin. Ja loppu on histo-

riaa.

Omalla kohdallani suurimmat riemunkiljahdukset nousevat kuitenkin muista tarinoista. Vanhaa suosikkiani Tulevaisuuden kaupunkia oli mukava lukea taas pitkästä aikaa - viime kerrasta onkin jo ...hm, vuosia! Myös Aku Ankka seuramattakalla jaksaa viehättää: kertaikkiaan osuvaa massaturismin kritiikkiä!

Ja mikä parasta - suomenokset eivät kerta kaikkiaan koskaan petä. Vaikka pa Jukka Heiskasen suomennos Aku Ankan atomipommi -tarinaan on hervoton: "Mutta minulle jäi gaafa - joten maani voi üha tehdä a-bombin! (müiskis!)" "Sturm und drang! Sche bombi haihduttaa garfaa!"

Ville Hänninen

Claudio Nizzi - Giovanni Ticci: Kadonnut pueblo
Tex Willerin 50-vuotisjuhla-albumi
Suom. Renne Nikupaavola
EGMONT 1998

Kaikkien, tai ainakin useimpien poikien, nuoruusvuosien suosikkisankari Tex Willer on saavuttanut jo kunnioitettavan viidenkymmenen vuoden iän. Ruuti palaa ja pahat kuolevat ympäri villiä länttä edelleen, eikä mikään tunnu muutenkaan muuttuneen puebloissa ja pikkukaupungeissa.

Tex Willerien perusajatus on, että joku pahis keksii ilkeän juonen, jolla joko 1) huijataan intiaaneja, jotka suuttuvat tai eivät ja kärsivät kaiken nahoissaan, 2) haetaan jotain kauan kateissa olutta tai 3) kehitellään jotain muuta todella ilkiömäistä. Nyt esittelyssä oleva juhla-albumi (kunnioitettavat 226 sivua) kuuluu ryhmään 2. Nyt haetaan kauan kateissa ollutta kylää, jossa pitäisi olla jesuiittojen kulta-äärre. Intiaanit ovat tällä kertaa hyviä (paitsi se yksi luopio, joka

auttaa pahiksia, mutta onneksi sekin kuolee). Kun kyseessä on aarre, on pahiksilla luonnollisesti oikeus tehdä kaikkea vekkulia tarinan edetessä: erään historioitsijan (sic!) tappaminen jättämällä hänet autiomaahan silmäluomet leikattuina on melkoinen keksintö - tosin hänen naamaansa ei näytetä, joten kukaan ei menetä yönunia. Lopuksi pahat saavat palkkansa ja kaikki on hyvin. Hyvät eli "yön kotka" Tex Willer ja sen vanhempi apurikaiffa (jonka nimeä en nyt muista) ovat tappaneet kaikki pahikset, joita joku

muu ei ole jo ehtinyt aiemmin. Happy end, aivan kuin Disney-piirretyissä...

1970-80-luvulla, kun minä luin Tex Willereitä, ei kaikkiin sarjan mauttomuuksiin ja ääliömäisyyksiin osannut kiinnittää huomiota. Muistan, että kun lopetin niiden säännöllisen lukemisen, olin kyllästynyt tarinoiden samankaltaisuuteen - mitään kehitystä ei ollut tapahtunut. Odotin kauan, että Tex saisi viimein oikein kunnolla siipeensä - turha toivo. Häntä kohti kyllä ammutaan, mutta koskaan ei osuta kunnol-

la. Ei nytäkään.

Tex Willer kuitenkin elää menneisyydessä, josta kerrotaan monia uskomattomia tarinoita. Pieniin virheellisyyksiin ei kannata edes kiinnittää huomiota, ainahan niitä mutkia oiotaan. Tex Willer in seikkailuissa ei edes kannata ajatella sitä, onko tarina oikein, vaan onko se edes suunnilleen uskottava.

Yli kymmenen vuoden lukutaukoni aikana Tex ei näköjään ole muuttunut mihinkään. Se on edelleen ääliömäisen kaavamainen, mutta kuka sarjalta muuta odottaisikaan. Rohkenenkin suosittelua albumia kaikille 60-luvulla syntyneille - miksei myös vanhemmalle väelle - hyväksi krapula-aamun lukupaketiksi.

Jari Hanski

Aura Ijäs:
Hangover - avaruuskoilu
IKAROS 1998

Aura Ijäs (s.1981) esi-koisalbumi on kodikas tois-tasataasivuinen kertoelma-kooste avaruusalus Hango-verin henkilöstön toilailuista niin laivansa kannella kuin kaukaisilla planeetoillakin. Episodit ovat imeneet vai-kutteensa tv-avaruussarjois-ta, Nintendo-peleistä ja japa-nilaisesta manga/anime -ku-vaperinteestä. Kodikas? Mitä se muka tarkoittaa? Onko se hyvä asia? Minä selitän.

Ijäsken pikku tarinat ovat nokkelia, henkilöhaamot il-meikkäitä ja dialogi usein oikeasti hauskaa. Luin Hango-verin ilokseni, ja silti... Jul-kaisuun asti päästettävän sarjakuvan näkisi mieluusti viimeistellympänä, ruutujaon tarkemmin harkittuna ja yksittäisten kuvienkin työstöta-soa voisi etwaksen verran korottaa. Nyt tuntuu siltä, että on saanut käsiinsä vas-ta luonnokset, joiden pohjal-ta tehdään sitten se valmis tuote. Ehkä eniten sinänsä viihdyttävän sanailun tuotta-maa lukunautintoa vähentää puolihuolimaton tekstaus. Sisäpiirin tuttavat sen tietys-ti sietävät aina, mutta myyt-tinen Ostaja tunkee kirjan takaisin kaupan hyllyyn, kun "eihän tästä saa edes selvää".

Noin vuoden työn tulok-sena Ijäs toi ilmoille kunnioitettavat sata sivua Hango-veria. Jos hän olisi hidastanut tahtia uhraten enemmän ai-kaa sivukokonaisuuksien ja tekstien skarppaamiseen, oli-simme saaneet samassa ajasa etemme ehkä 60-sivuisen albumin, jota olisi suositellut ilomieliin vaikkapa opettajil-leen iltalukemiseksi. Nyt Hangover on hilkulla upota fanzinesuohon. Tulevat työt kuitenkin näyttävät, saako Pohjolan Japani vielä oman Rumiko Takahashinsa.

Anssi Rauhala

Juha Herkman:
Sarjakuva kieli ja mieli
VASTAPAINO 1998

Ihan vakavasti puhuen:

Tämä ON hyvä kirja. Se liittyy sujuvasti yhteen suurinpiirtein kaiken olennaisen olemassa-olevan tiedon sarjakuvakeronnan teoriasta. Itse asiassa näin kompromissittomasti teoreettishenkisen teoksen julkaiseminen on aina pieni ihme. Eikä Herkman edes yritä millään tavalla popularisoida lähestymistapaansa. Tekstissä sivistyssana sanotaan punastelematta juuri niin kuin se on. Tässä mielessä kirjan takakannen väite, että tämä teos "auttaa myös esimerkiksi opettajia ymmärtämään populaarikulttuurin aallokossa surffaavia nuoria", tuntuu lievästi sanoen harhaanjohtavalta. No, jos joskus lähitulevaisuudessa satutte näkemään ison rivin opettajia totaalises-ti monttu auki, tiedätte mitä kirjaa he ovat yrittäneet lukea.

Pulmana on se, että Sarjakuva kieli ja mieli odottaa lukijaltaan kohtuullisen laajaa sarjakuvakulttuurin tuntemusta ja kykyä sietää yliopistollista kielenkäyttöä. Kuinka monta potentiaalista lukijaa Suomessa yltyä tuolle vaatimustal-sole? Monethan tämän kirjan voivat lukea, mutta kuinka moni tästä ymmärtää mitään? Kun Scott McCloudin Understanding Comics (Sarjakuva - näkymätön taide) suomennettiin, antoi teoksen kritiikitön vastaanotto lehdistössä aiheen

Arvostelut

olettaa, että kirja oli varmaankin tullut luettua, mutta ei siitä mitään oltu ymmärretty. Ja McCloud sentään oli äärimmäisen kansanomai-nen. Viime aikoina olen saanut lukea parikin yliopistolista opinnäytettä, joissa McCloudin lopultakin aika yksisilmäinen analyysi on onnistuneesti ammuttu alas. Herkman onnistuu myös käyttämään McCloudin ajattelusta onnistuneet osat ja jättämään muut omaan arvoonsa... Mutta kuinka moni muu on todella ymmärtänyt, mitä Scott McCloud väittää? Kuinka moni on valmis ymmärtämään Sarjakuva kieltä ja mieltä?

Varsinaisen teoreettisen pohdiskelunsa jälkeen Herkman yrittää sitoa esittämänsä ajatukset käytännön toimintaan (esim. kouluihin so-pivaan sarjakuva-analysiin ja sarjakuvan vastaanoton tulkintaan). Nämä osuudet jäävät kuitenkin hieman hä-täisiksi sipaisuiksi. Sarjakuva intertekstuaalisuutta (suomeksi: sarjakuva yhte-yksiä kulttuurin muihin merkityssysteemeihin) esittelemään pyrkivä esimerkki Hunt Emersonin albumista "Vanhan merimiehen tarina" hukkaa marmorikuulansa jo siinä vaiheessa, kun Herkman jättää huomiotta kyseisen sarjakuvan selvät viitta-ussuhteet vanhoihin Mad-lehtiin. Intertekstuaalisia viittauksia voi sarjakuvaan sisällyttää niin monin erilai-

sin tavoin, että pelkkää val-mista sarjakuva tuijottam-la ei analyysissa päästä ko-vinkaan pitkälle. Todella kat-tavaan analyysiin tarvittai-siin ehdottomasti lisätietoja sarjakuvan tekijästä, sarjakuva muotoon vaikuttaneesta julkaisupolitiikasta jne.

Kyselyyn perustuva

osuus suomalaislukijoiden suhteista Ralf Königin sarjakuviin on tulkinnoistaan täyspainoisempaa luettavaa, mutta 20 ihmistä on kohtuul-lisen vähän kyselynä suorite-tun tutkimuksen materiaaliksi ja varsinaiset tulokset ovat sen mukaisesti aika ohuet. Kirjan loppuosa tuntuu jo-tenkin hätäisesti koostetulta ja tämä jättää alkupuoliskon painavan teoriantikin hieman epätodellisesti ilmaan roik-kumaan.

Viisas kirja, kaikkine kauneusvirheineenkin. Mut-ta ilman paneutumista tämä ei avaudu...

Pekka A. Manninen

PIENI EGMONT-PLÄJÄYS

Morris - V. Leonardo - Bob de Groot:

Rantanplan 7 - Pitkä matka suomennos Vesa Nykänen, tekstaus Erika Koivula EGMONT 1998

Gosciny (nimenä) - Tabary: Ahmed Ahne 2 - Kalifi Ahmed Ahne suomennos Vesa Nykänen, tekstaus Erika Auloste EGMONT 1998

Patrick McDonnell: Kamut: Sunnuntaisarjat 3 - Tuulen viemää suomennos Asko Alanen, tekstaus Jouni Rinta EGMONT 1998

Egmont, se entinen Semic, jatkaa edelleen monipuolisten ulkomaisten sarjakuva-albumien julkaisua. Vaikka sarjaan eksyy harvoin yllätyksellisiä juttuja, on ainakin minusta mukava lukea näitä tuttuja tarinoita.

Kamut on vanha suosikini. Sarja ei petä koskaan minunlaistani kissanisäntää: on mukava huomata, että oman kissan omituiset piirteet ovatkin aivan tavallisia! Lisäksi on lohduttavaa huomata myös koirissa samantlaisia piirteitä kuin kissoissa. En tiedä, kuinka eläinvihaaja innostuu näitä albumeista, mutta enpä välitä heishtä tuon taivaallisista, he shaavat kärshiä omassa tushkassaan. McDonnellin Kamut hakkaa mennen tullen muut eläinsarjakuvat: sen voimana on juuri sarjan osuvuus - kuka tahansa kissan tai koiran adoptoinut voi löytää sarjasta oman ystävänsä. Eivät vain eläinystävät, sarjassa on paljon myös elämän-

viisautta. Piirrosjälki on vaikiintunutta; se ei tarjoa mitään erityisiä yllätyksiä, mutta on tasaista ja varmaa.

Rantanplan sen sijaan - vaikka onkin koira - saa lähinnä huokaisemaan. Okei, se käsikirjoittajano kunkuoli, pitää saada juttua aikaan, jotta saisi jatkossakin leivän päälle muuta kuin ylähuulta. Ei yhden ääliömäisen koiran varaan silti voi rakentaa kokonaista albumia, väkisinkin jo puolessa välissä alkaa puuduttaa. Onneksi vähään aikaan ei ole ilmestynyt Lucky Lukeja, ne saivat minut varmaan itkemään!

Ahmed Ahne taas, se tyyppi muinaisessa idässä, joka haluaa kalifiksi kalifin paikalle, tekee albumin alussa elämänsä moka sanoessaan, ettei halua kalifiksi. Yllättäen albumin kantava ajatus on saada moinen lausahdus jotensakin kumottua. Jo silloin vanhoina hyvinä aikoina, kun Gosciny teki sarjaa, vieroksuin Ahmed Ahnetta. Nyt voin olla vapaasti inhomielinen - nythän se vasta on surkeata, kun Tabary tekee niitä yksinään. Kaikille Ahmed Ahneen ystäville tämäkin albumi lienee kuitenkin yhtä "hauska" plä-

jäys kuin kaikki aikaisemmatkin. Ulkoisesti sarja ei ole juurikaan muuttunut - piirrosjälki ja juonenkulku ovat pysyneet ennallaan.

Pitkät sarjat myyvät nimensä painolla, aina ja aina.

Jari Hanski

Juba Tuomola: Viivi ja Wagner 1: Sikspäkki ja salmiakkia ARKTINEN BANAANI 1998

"Kun menet naisen luo, älä unohda ruoskaa." "Äiti, katso! Altaan pohjassa makaa pieni possu!" "Missä ovat hyvännäköiset seurakuntanuoret?"

Nämä riemastuttavat sitaatit ovat vain raapaisu laajasta Viivi ja Wagner -stripin lentävien lauseiden valikoimasta. Ja nauru raastaa sitäkin pahemmin vatsan pohjaa, kun sana kohtaa Juban ilmeikkäät piirroksat.

Kaiken taustalla on merkillinen ihmissuhde - suorasanaainen, miehisen kursailematon Wagner-sika ja taiteista, jumpasta ja muusta vallan ylevästä pitävä Viivi elävät yhdessä. Jo tämä tuo paljon vitsin mahdollisuuksia, pullanleipomisesta asuinkumppanin painon punnitsemiseen.

Viivi ja Wagner ei kuitenkaan ole vain ihmissuhdesarjakuva. Monet sen vitsit joko leikkivät sarjakuvan konventioilla eli ovat metasarjakuvalaisia tai perustuvat siihen, että Wagner on sika. Sarja laajeneekin käsittelemään elämää yleisemmällä tasolla - tilanteita, ihmistyyppäjä ja rooleja, jotka tunnistamme omasta elämästämme ehkä liiankin hyvin.

Minun on tosin pakko huomauttaa, että kun Wagner sanoo, että "en voi juoda aamukahvia, ellen lue jo-

tain" ja alkaa lukea kauramuropakettia, kyseessä ei ole vitsi. Se on totista totta, julmaa kertomaa meidän lukunarkomaanien elämästä. Juba, olet yhteiskunnallinen realisti!

Viivi ja Wagner on Pauli Kallion sarjojen ohella tämän hetken suomalaisen strippisarjakuvan ylväimpiä lipunkantajia, kertakaikkiaan hauska ja omaperäinen sarja. Juba maailmankartalle!

Ville Hänninen

Jean van Hamme - William Vance XIII LIKE 1998

Belgialaisen sarjakuvan veteraanien Villiam Vancen ja Jean van Hammen ansioluettelo pitää sisällään tukun eurooppalaisen seikkailu- ja jännitys sarjakuvan myyntimenestyksiä. Van Hammella (s. 1939) on takanaan menestyksekkäs mainosura 60-luvun loppuun asti, jonka jälkeen hän on mm. tehnyt seitsemän romaania, 3 tv-elokuvaa ja tukun sarjakuva-albumia, joista tunnetuimpia ovat XIII:n ohella Bernard Prince-, Largo Winch-, ja Thorgal-albumisarjat. Vance (s. 1935) puolestaan tunnetaan Suomessa 70-luvulla ilmestyneiden Bruno Brazilin ja Bob Moranen piirtäjänä.

XIII on eräs eurooppalaisen sarjakuvan viimeisen vuosikymmenen menestystarinoista. Vuonna 1984 alkanutta albumisarjaa - joka jatkuu vielä tänäkin päivänä -

on käännetty kaikkiaan kymmenelle kielelle ja myyty miljoonia kappaleita. Esimerkiksi tuorein XIII-albumi oli Ranskassa vuoden 1997 myydyin albumi 490 000 kappaleella. Nyt Like on aloittanut tähän päivään mennessä 12-osaisen sarjan julkaisemisen niputtamalla kolme ensimmäistä 48 sivun neloskoon albumia yhteen kookkaaseen B5-koon albumiin.

Tarinan alussa mies huuhtoutuu rannalle, muistinsa menettäneenä. Ainoana johtolankanaan solisluun kohdalle tatuoitu merkki - XIII - hän alkaa selvittää menneisyyttään. Ja jokainen uusi löydös on toista hurjempia. Taustalta alkaa paljastua murhia, rikollisorganisaatioita ja uskomattomia juonitte-luja.

Juoni on kuin parhaasta Hitchcockin trilleristä. Vähän kerrassaan paljastuu uusia asioita. Juuri kun lukija on luullut jotakin varmaksi, kaikki käännetäänkin pääläelleen. Sitenhän hyvä jännäri toimii, jatkuvasti olemisen perusteita kyseenalaistaen ja lukijansa yllättäen.

Kun selasin albumia ennen lukemista, panin merkille päähenkilön suorastaan hämmentävän suuren yhdennäköisyyden Bob Moranen kanssa. Bob Moranehan on Vancen 70- ja 80-luvuilla piirtämä seikkailusarjakuva, jonka dialogin hölmöys ja

piirrosten kvasipsykedeeli-syys hakee vertaistaan. Pelkäsinkin olevan täysin mahdotonta suhtautua vakavasti kehenkään, joka näyttää uponneella Mu-mantereella Pääsiäissaarten eloon heränneitten jättiläispatsaiden kanssa taistelleelta mieheltä.

Ennakkoluulot karisivat kuitenkin nopeasti pois: XIII on tasokasta, hyvää jännitys-sarjakuvaa. Intensiivinen, kiihkeällä sykkeellä etenevä kerronta vie mennessään. Hienoa, että tällaistaikin vielä tehdään (ja ostetaan).

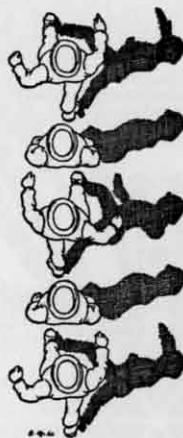
Ville Hänninen

E. G. Lutz:
Animated Cartoons - how they are made; their origin and development
APPLEWOOD BOOKS 1998

Edwin George Lutz kirjoitti tämän animaatio-opaan jo vuonna 1920. Ammattiväen kahvipöytäkeskusteluissa "Lutzin Kirja" on läpi vuosikymmenten ollut tarunhohtoinen salatun tiedon lähde ja piirrosfilmiteollisuuden pyhä kirjoitus. Nyt käsillä on aivan tuore uusintapainos tästä alansa klassikosta, joka on säilyttänyt paikkansa animaatiopiirtäjien käsikirjana jo Walt Disneyn nuoruudenpäivistä.

Lutz esittelee aluksi elävän kuvan historiaa, 1800-luvun tieteen kokeiluista lasten leluihin ja "optisiin teatteriesityksiin". Opimme myös, että ensimmäiset elokuvat olivat, toden totta, piirrettyjä: kamerat elävän kuvan taltiointiin kehittyivät vasta 1800-luvun lopulla. Siihen asti liikkeen illuusio oli luotu aina enemmän tai vähemmän taidokkaan artisanin käsityönä.

Pala-animaatioista ja nivelöidyistä sätkynukkehahmoista edetään selluloidianimaatioon, ja vaikka animaatioala onkin kokenut mullistuksenomaisia muutoksia,

WALKING MOVEMENT VIEWED FROM ABOVE. Illustrating how the diagonally opposite limbs move in unison.

piirrosfilminteon perusasiat ovat yhä samat. Lutz opastaa piirtäjää kädestä pitäen työpöydältä kameralle asti, neuvoopa turhan työn minimoimiseksi joitakin käteviä oikoteitäkin ja muistaa muistuttaa kautta linjan siitä, miten tärkeätä on pyrkiä hallitsemaan piirustuksen perusteet - kuten, jumankavita, vielä tänäänkin, oli lopullisena työvälineenä sitten tussikynä tai Paintbox.

Tämä kirja tehtiin aikana, jolloin piirretyllä elokuvalla oli koko tulevaisuutensa edessään: Disneyn studioita ei vielä ollut edes perustettu, ja ne sentään ovat olleet olemassa aikojen alusta asti. Elokuviissa ei vielä ollut hehkuvia värejä, ei raikuvaa ääntä. Elokuva oli uuden, teollistuneen länsimailman siunauksellinen ihme. Nyt King of the Hillin (Kukkulan kuningas) ja South Parkin kaltaisten tv-tuotosten ristitulesa voimme lukea Lutzin bibliaa tuntien hienoista haiketta.

Anssi Rauhala

Jope Pitkänen:
Lempi lentää
SARJAMAFIA, 1998

Sen jälkeen, kun Lempi kuoli ja joutui taivaaseen, on sarja saanut yhä vain kryptisempiä sävyjä ja lienee (eräiden kokeellisten taidesarjakuvien ohella) Suomen vaikeimmin avautuva sarjakuva. Jope nappaa aiheensa päivän otsikoista ja tekee niistä uskomatonta sekahelelmäkeittoa, hyvän maun rajaa hivotaan tarkoituksella ja vitsit - sillä vitsisarjahan tämä Herra nähköön on - toimivat täysin omien lainalaisuuksiensa puitteissa.

Lempin lukemista ei voi aloittaa keskeltä, sen pitää olla tuttu jo niistä "pieni punainen mökki rakennustyömaalla" -ajoista. Lempi on kouluttanut lukijakuntansa, puolustaa paikkaansa Ilta-Sanomien sarjakuvasivulla ja on ensivaikutelmaansa tärkeämpi sarjakuva, varoventtiili ja omintakeinen kommentaattori, kapula kaiken järkiäjätelun rattaissa. Lempiä kehitetään taiteeksi ideoiden vetäminen ns. "hastusta" - tuntuu kuin alitajunta olisi suorassa yhteydessä kynään ilman reittiä suotta häiritseviä välietappeja.

Lempi on paikkansa ansainnut, mutta esikuvaksi siitä ei ole. Näitä ei maahan mahdu yhtä enempää. Tämä mahtuu.

Kivi Larmola

Herra Matti Hagelberg:
Tikapuuhermosto
Parasiittisarjat 7
JALAVA, 1998

Tikapuuhermosto oli minulle melkoinen yllätys. Luulin tietäväni, mitä olisi tulossa; olinhan nähnyt katkelmia sieltä täältä, mutta kokonaisuuspa olikin tyystin erilainen. Riikka Ala-Harjan käsikirjoitus on tarjonnut Matille tilaisuuden keskittyä kuviin, grafiikan vuorovaikutukseen ja visuaaliseen ilmeeseen, joka onkin omaa luokkaansa ja äärimmäisen riemastuttava. Sen sijaan Matin tuotannossa ennen niin merkittävää osaa näytellyt todellisuuden projisointi erilaisten kulttuuri-ikonien kierrätyksen kautta on saanut väistyä puhtaasti tarinankerronnan tieltä. Tikapuuhermosto on siis fiktiivinen tarina kulttuuriin ristiviitteisiin puettuna - kun valtaosa Matin aiemmasta tuotannosta on ollut realismia fiktioksi naamioituna. Pysyttekö kärryllä?

Tietysti totuudellakin on sijansa Tikapuuhermoston marginaaleissa; ajatellaanpa vaikka tarinaa "Läpinäkyvä mies", josta tekijän tunnistaa oitis. Samoin pienoissarjakuva "Hassulan farmi", joka jatkuu totuttuun tapaan sivuihin sijoitetuissa pikkuruuduissa valottaa sitä ajatusmaailmaa, jonka ajatuspelejä on strippisarja "Kaiken styranki". Albumin päättävä "Maailman hauskin sarjakuvastrippi" on täydellinen kiittäminen tälle erinomaiselle paketille - samoin kuin Julie Doucet'n "How I met Matti Hagelberg" täydellinen johdanto miehen omintakeiseen ja äärimmäisen kiehtovaan maailmaan.

Henkilökohtainen suosikkini albumissa on kuitenkin ennennäkemättömän puolen tekijästään esiin nostava "Amossonin suku esittää", kaunis ja liikuttava kertomus pienten ihmisten pienestä elämästä pienessä yhteiskunnassa. Sitä voi oikeastaan verrata vain elokuvaan, Hällströmin "Elämäni koirana" ja se Kurosan filmi, jossa toimistotyöntekijä asui pikku paperitalossaan pilvenpiirtäjän katolla nousevat mieleen.

Tikapuuhermosto on monipuolinen ja tarkkaan hiottu paketti, josta huulisi löytyvän jokaiselle jotakin. Mutta helpolla se ei lukijaansa päästä. Mikään ei ole valmiiksi pureskeltua, ja juuri se on niin palkitsevaa. Kiitos, Matti.

Kivi Larmola

HEY KIDS!

Tehkää sarjakuvia, animaatioita ja omakustanteita ja em. aiheisiin liittyviä WWW-sivuja!
Mainostakaa niitä Sarjainfossa!

ILMOITUKSET OSOITTEESEEN:
SARJAINFO/ Kivi Larmola, Itälahdenkatu 4 B,
00210 Helsinki • Email: sarjainfo@kaapeli.fi

HARRASTELIJAT EIVÄT MAKSA MITÄÄN!

Ginipik Pages

- AEROSOL
- PORTFOLIO
- GINIPIK PRESS

www.mlab.uiah.fi/~cnuutine/index.html

AKATEMIA

www.kaapeli.fi/~sarjaks/akademia/